

Transitivitetsveksling i nordsamisk

Marit Julien

I nordsamisk er transitivitetsveksling alltid morfologisk markert – det vil si at to verb som sammen utgjør et transitivitetspar, aldri er morfologisk like. Det morfologiske forholdet mellom slike verb varierer derimot en hel del. Interessant nok viser det seg at de morfologiske mønstra vi kan observere i nordsamiske transitivitetspar, i noen tilfeller ser ut til å antyde en annen struktur enn den vi kommer fram til ved å analysere dem syntaktisk. Par som ser ut til å involvere kausativisering, viser seg å falle i to grupper, syntaktisk sett, og det samme gjelder par som ser ut til å involvere antikausativisering, mens i par der begge verba er like markerte, er det likevel grunn til å anta en syntaktisk forskjell.

Nordsamisk er likevel et helt vanlig språk typologisk sett, i den forstand at det er intransitive overgangsverb og uakkusative bevegelsesverb som tar del i transitivitetsvekslinga.

Nøkkelord: transitivitetsveksling; transitiv; intransitiv; kausativ; uakkusativ; antikausativ; avledning; verbaliserer

1 Innledning¹

I de fleste språk finner vi transitivitetsvekslende verb, det vil si verb som kan være transitive eller intransitive, og da slik at mens det intransitive verbet tar et subjekt som semantisk sett er patiens, får det transitive verbet et objekt med patiensrolle og et subjekt med agensrolle (se for eksempel Haspelmath 1987, Schäfer 2009). Det hender at verbet har den samme forma som transitivt og som intransitivt, slik vi ser det i det engelske verbparet i (1).

- (1) a. *Verna sank the boat.*
 b. *The boat sank.*

1. Denne artikkelen bygger på forskning finansiert av Riksbankens Jubileumsfond, prosjekt P12-0188:1. Når det gjelder innholdet, har jeg har stor nytte av diskusjoner med Mikael Vinka, David Kroik og Hanna Outakoski. Ollu giitu didjiide!

Haspelmath (1987) betegner slike verb *labile* verb. Engelsk utmerker seg ved å ha mange labile verb (jf. Haspelmath 1993). I andre språk er det derimot nokså vanlig at verb som utgjør et transitivetspar er noe forskjellige morfologisk.

I nordsamisk fins ingen labile verb. Alle vekslinger i argumentstruktur blir markert morfologisk, men det skjer ikke på den samme måten i alle transitivetspar. Noen få par består av to verb som er bygd på ulike røtter, som *jápmi* ‘dø’ og *goddit* ‘drepe’, *buollit* ‘brenne (intr.)’ og *boaldit* ‘brenne (tr.)’. Her vil jeg likevel fokusere på transitivetspar der begge verba er bygd på den samme rota, men har ulik morfologisk markering.

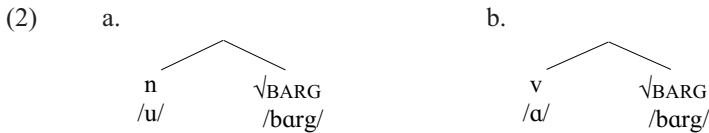
De analysene av slike transitivetspar som vi finner i den lingvistiske litteraturen, faller i tre hovedtyper. Den første typen antar at det transitive verbet er avleda av det intransitive, den andre typen antar at det intransitive verbet er avleda av det transitive, mens analyser av den tredje typen antar at begge verba er avleda av en felles base, uten at det ene verbet kan sies å være avleda av det andre.

Når det gjelder nordsamisk, er den tradisjonelle oppfatninga at en finner transitivetspar der det transitive verbet er morfologisk mer markert enn det intransitive, par der det intransitive verbet er morfologisk mer markert enn det transitive, og par der begge verba er like markerte, men med ulike suffikser. Alle de tre hovedtypene som Haspelmath (1987) nevner er altså representert: kausativ, antikausativ og ekvipollent markering.

Vinka (2002) mener likevel at de ulike morfologiske mønstra som vi ser i nordsamiske transitivetspar, svarer til én og samme syntaktiske struktur. I de transitive verba er rota kombinert med et kausativt verbaliserende element, mens de intransitive verba har et intransitivt verbaliserende element i stedet. Med andre ord antar Vinka en felles base. Den morfologiske variasjonen skyldes da at de verbaliserende elementa får ulike fonologiske realisasjoner.

I den analysen av transitivetsveksling i nordsamisk som jeg skal presentere her, følger jeg Vinka i den antakelsen at morfologisk komplekse ord bygges i syntaksen. Denne tilnærminga finner en også blant annet i Hale & Keyser (1993), Borer (1994), (2005), Harley (1995), Marantz (1997), Pyllkkänen (2002), Julien (2002) og Ramchand (2008). Særlig relevant for diskusjonen av transitivetsveksling er Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer (2015). I likhet med Vinka antar jeg også at den verbale projeksjonen utgår fra ei rot som blir verbal ved å kombineres med et verbaliserende element, mens den ville bli adjektivisk eller nominal om den ble kombinert med et element som har et adjektivisk eller nominalt kategoritrek (se Marantz 1997, Pyllkkänen 2002, Borer 2005, Embick & Marantz 2008, Harley 2009, Embick 2010, 2015).

Forholdet mellom rot og grammatisk kategori kan illustreres med ordparet *bargu* ‘arbeid’ og *bargat* ‘arbeide’. Begge orda inneholder rota *barg-*, men mens substantivet *bargu* i tillegg har den tematiske vokalen *-u-*, finner vi i verbet *bargat* den tematiske vokalen *-a-* (samt i sitatforma også infinitivsendelsen *-t*). Jeg tolker dette slik at substantivet består av rota *barg* pluss et nominaliserende element *n*, som blir realisert som /u/ – se (2a). Rota vil så flytte til *n*, slik at realiseringa av *n* blir suffigert til rota, men dette viser jeg ikke. Jeg tar heller ikke med de funksjonelle kategoriene som kan legges til over *n*.

Verbet *bargat* involverer i stedet et verbaliserende element *v*, som i dette tilfellet blir realisert som /a/ – se (2b). Også her utelater jeg flytting og andre operasjoner som skjer etter at rota og det kategoriserende elementet er kombinert.

Som vi skal se, viser det seg at de morfologiske mønstra vi kan observere i nordsamiske transitivitetspar, i noen tilfeller ser ut til å antyde en annen syntaktisk struktur enn den vi av andre grunner vil postulere. Par som ser ut til å involvere kausativisering, viser seg å falle i to grupper, og det samme gjelder par som ser ut til å involvere antikausativisering, mens i par der begge verba er like markerte, er det likevel grunn til å anta en syntaktisk forskjell.

Jeg skal først, i avsnitt 2, se på transitivitetspar der det transitive verbet er avleda av det intransitive verbet ved kausativisering. Deretter, i avsnitt 3, tar jeg for meg par der det intransitive verbet kan se ut til å være avleda av det transitive verbet. Min konklusjon er at dette er en illusjon som oppstår fordi de intransitive verba har en konsonantisk realisering av verbalisereren mens de transitive har en vokalisk. Tema for avsnitt 4 er transitivitetspar der det intransitive verbet er markert med suffikset *-s*, mens avsnitt 5 handler om par der begge verba er like markerte. I avsnitt 6 gir jeg et overblikk over de mønstra vi finner i nordsamiske transitivitetspar, og jeg kommer også inn på hva som karakteriserer de verba som veksler. Noen konklusjoner følger i avsnitt 7.

2 Avleda kausative verb

Den første typen av transitivitetspar som vi skal ta for oss, er de som involverer et kausativt transitivt verb. Tema for 2.1 er kausativer forma med produktiv

kausativmorfologi, mens 2.2 handler om par der det transitive verbet er markert med suffikset *-d-*. Noen observasjoner om passiv følger i 2.3, mens 2.4 er ei kort oppsummering.

2.1 Produktive kausativer

Vi skal først se på et nordsamisk transitivetspar der det transitive verbet er avleda fra det intransitive ved hjelp av det produktive kausative suffikset. Det intransitive *fierrat* ‘trille’ i (3a) står i kontrast til det transitive *fierahit* in (3b), som har den kausative markøren *-h-* (som sitatform brukes infinitiv, som markeres med infinitivsendelsen *-(i)t*).²

- (3) a. *Biila fiera-i johkii.*
 bil.SG.NOM trille-PRET.3SG elv.SG.ILL
 ‘Bilen trilla i elva.’

- b. *Son fiera-h-ii stuora geađggi ráiggi ovdii.*
 Hen trille-KAUS-PRET.3SG stor stein.SG.AKK hol.SG.GEN foran.ILL
 ‘Hen trilla den store steinen foran holet.’

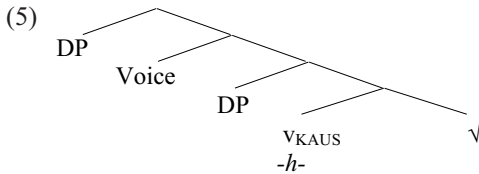
Flere par med det samme mønsteret vises i (4):

(4)	INTRANSITIVT VERB	TRANSITIVT VERB
a.	<i>cirgut</i> ‘sprute’	<i>cirgguhit</i> ‘sprute’
b.	<i>gahččat</i> ‘falle’	<i>gahčahit</i> ‘få til å falle’
c.	<i>goaikut</i> ‘dryppe’	<i>goaikkuhit</i> ‘dryppe’
d.	<i>jorrat</i> ‘dreie’	<i>jorahit</i> ‘dreie’
e.	<i>riššut</i> ‘skvette’	<i>rišuhit</i> ‘skvette’

2. Eksempla i (3) er, i likhet med mange andre eksempler i denne artikkelen, tatt fra SIKOR, det samiske korpuset utvikla av Giellatekno (ved UiT) og det norske Sametinget. Korpuset inneholder nordsamiske tekster av ulike typer, og i juni 2016 omfatta det ca. 21 millioner ord. Se gtweb.uit.no/korp/.

Jeg har brukt korpuset til å finne autentiske eksempler på bruk av de ordformene jeg diskuterer. Data for øvrig har jeg henta fra ordbøker og grammatikker, som Kåven m.fl. (1995), Nickel (1990), Nielsen (1979a [1926], 1979b) [1932–1962], samt fra Sammallahti (2002), som blant annet inneholder ei veldig nyttig baklengsordliste.

Kausativer basert på uakkusative intransitive verb, det vil si verb som bare har et internt argument, som de intransitive verba i (3) og (4), kalles tradisjonelt ”leksikalske kausativer” i nordsamisk. Vinka (2002) bruker også denne termen, og han antar at de har den samme syntaktiske strukturen som morfologisk ikke-komplekse transitive verb. I hans analyse er de bygd opp av ei rot, en kausativ verbaliserer, og et diatesehode, her kalt Voice, som tar det eksterne argumentet som spesifiserer, som vist i (5).

Men legg merke til at de intransitive verba i (4) har en tematisk vokal som er bevart i de tilsvarende transitive verba. Som vi skal se nedafor, er det gode grunner til å anta at disse tematiske vokalene realiserer det verbaliserende elementet. Om det stemmer, betyr det at kausativsuffikset ikke kan representere dette elementet.

I (6) ser vi flere transitivitetsspar med produktiv kausativ, her representert ved allomorfen *-ahtt-*. Vekslinga mellom *-h-* og *-ahtt-* er fonologisk betinga, slik at *-h-* opptrer etter vokaler mens *-ahtt-* følger konsonanter.

(6)	INTRANSITIVT VERB	TRANSITIVT VERB
a.	<i>čáhpodit</i> ‘bli svart, svartne’	<i>čáhpodahttít</i> ‘gjøre svart, sverte’
b.	<i>jaskkodit</i> ‘stilne’	<i>jaskkodahttít</i> ‘få til å stilne’
c.	<i>ealáskit</i> ‘våkne til liv’	<i>ealáskahttít</i> ‘få til å våkne til liv’
d.	<i>gievrrasmit</i> ‘bli sterk(ere)’	<i>gievrrasmahttít</i> ‘gjøre sterk(ere), styrke’
e.	<i>nuorasmit</i> ‘bli ung/ynge’	<i>nuorasmahttít</i> ‘gjøre ung/ynge’

De intransitive verba i (6) inneholder alle ei fonologisk realisering av det verbaliserende elementet. Dette blir klart om vi sammenlikner verba med de korresponderende adjektiva, som i (7):

(7)	ADJEKTIV	INTRANSITIVT VERB
a.	<i>čáhppat</i> ‘svart’	<i>čáhpodit</i> ‘bli svart, svartne’
b.	<i>jaskat</i> ‘stille’	<i>jaskkodit</i> ‘stilne’

c. <i>ealli</i> ‘levende’	<i>ealáskit</i> ‘våkne til liv’
d. <i>gievra</i> ‘sterk’	<i>gievrrasmit</i> ‘bli sterk(ere)’
e. <i>nuorra</i> ‘ung’	<i>nuorasmit</i> ‘bli ung/ynge, forynges’

I hvert par inneholder verbet et suffiks som ikke er til stede i adjektivet. Jeg antar derfor at dette suffikset representerer verbalisereren. I (7a) og (7b) er det *-d-*, i (7c) er det *-sk-*, og i (7d) og (7e) *-sm-*. Valget er i hvert tilfelle betinga av rota. Den vokalen som opptrer foran disse konsonantene kan sees som en del av suffikset eller som reint epentetiske.

Her vil jeg dessuten vise til at også transitive og uergative verb (verb som bare tar et eksternt argument) kan kausativiseres i nordsamisk. I (8) ser vi det kausative verbet danna av det uergative *viehkat* ‘løpe’, og i (9) ser vi det kausative verbet danna av det transitive *doallat* ‘holde’. I begge tilfellene har vi den kausative markøren *-h-*. In (10) viser jeg at også det kausative suffikset *-ahtt-* kan legges til transitive verb, her representert ved *jorgalit* ‘oversette’.³

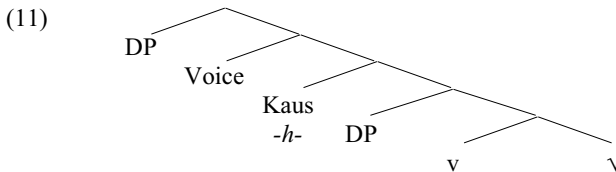
- (8) *Biret viega-h-ii Máhte.*
 Biret.NOM løpe-KAUS-PRET.3SG Máhtte.AKK
 ‘Biret fikk Máhtte til å løpe.’
- (9) *Mun doala-h-in Bireh-ii vielpá.*
 jeg holde-KAUS-PRET.1SG Biret-ILL valp.SG.AKK
 ‘Jeg fikk Biret til å holde valpen.’
- (10) *Ruotta lea lohpidan jorgal-ahtt-it julggaštusa*
 Sverige.NOM er lovd oversette-KAUS-INF erklæring.SG.AKK
davvi-sáme-gillii.
 nord-samisk-språk.SG.ILL
 ‘Sverige har lovd å få erklæringa oversatt til nordsamisk.’

Slike kausativer, som er basert på verb som allerede har et eksternt argument, kalles gjerne ”syntaktiske” kausativer (se for eksempel Vinka 2002:19). I disse

3. Av plasshensyn kan jeg ikke gå nærmere inn på kausativisering av transitive verb her. Jeg henviser i stedet til Julien (1996) og Vinka (2002).

tilfellene involverer grunnverbet et diatesehode, men de produktive kausativ-markørene kan likevel legges til. Disse markørene må da representere et kausativt hode. I de kausative verba i (4) og (6) er grunnverbet derimot uakkusativt, noe som ville gjøre det mulig å anta at kausativmarkøren representerer diatesehodet.

Det ville imidlertid føre til ekstra komplikasjoner om vi antok at de kausative markørene i (4) og (6) realiserer et diatesehode, mens de kausative markørene i (8), (9) og (10) representerer et kausativt hode. Jeg vil derfor anta at alle kausative markører representerer kausative hoder, og at de transitive verba i (4) og (6) har den syntaktiske strukturen som er vist i (11):

Her har det kausative hodet Kaus en uakkusativ verbfrase som komplement, og over Kaus kommer så diatesehodet, som har det eksterne argumentet som spesifiserer. Diatesehodet er altså her betinga av det kausative hodet (se for eksempel Pykkänen 1999, Harley 2013).

Grunnen til at de transitive verba i (4) og (6) har denne strukturen, må være at noen leksikalisert realisering av en enklere transitiv struktur, med bare et diatesehode lagt til det uakkusative verbet, ikke eksisterer. Diatese kan med andre ord ikke legges direkte til kombinasjonen av rota og verbalisereren i disse tilfellene. Først når et kausativt hode er lagt til, kan diatesehodet, og med dette det eksterne argumentet, settes inn.

2.2 Transitive verb markert med *-d-*

Nordsamisk har en annen type transitivetspar der de transitive verba også tradisjonelt regnes som kausativer (se Nielsen 1979a [1926], Nickel 1990). Disse para består av et intransitivt overgangsverb og et transitivt verb som er markert med suffikset *-d-*. I (12) ser vi noen eksempler:

(12)	INTRANSITIVT VERB	TRANSITIVT VERB
	a. <i>divrut</i> 'bli dyr(ere)'	<i>divrudit</i> 'gjøre dyr(ere)'
	b. <i>guhkkut</i> 'bli lang/lengre'	<i>guhkkudit</i> 'forlenge'
	c. <i>lossut</i> 'bli tung/tyngre'	<i>lossudit</i> 'gjøre tung/tyngre'

d. <i>stuurrut</i> ‘bli stor/større’	<i>stuurrudit</i> ‘gjøre stor/større’
e. <i>dipmat</i> ‘mjukne’	<i>dipmadit</i> ‘gjøre mjuk’
f. <i>goikat</i> ‘tørke’	<i>goikadit</i> ‘tørke’
g. <i>duhtat</i> ‘være/bli tilfreds’	<i>duhtadit</i> ‘tilfredsstille’

Vinka (2002) mener at den strukturelle forskjellen mellom et intransitivt verb som *divrut* ‘bli dyr(ere)’ og det tilsvarende transitive verbet *divrudit* ‘gjøre dyr(ere)’ er at *divrudit* har et diatesehode som mangler i *divrut*. Men Vinka antar likevel ikke at den suffigerte *-d*-en i det transitive verbet representerer diatesehodet. I stedet antar han at *-d*- representerer en kausativ verbaliserer, som kontrasterer med en fonologisk tom verbaliserer i det intransitive verbet.

Jeg mener derimot at verbalisereren i de intransitive verba i (12) ikke er fonologisk tom. Den tematiske vokalen, som er *-u-* i *divrut*, representerer verbalisereren. Vi kan sammenligne verbet *divrut* ‘bli dyr(ere)’ med adjektivet *divrras* ‘dyr’. Som alle andre nordsamiske adjektiv kongruensbøyes det ikke når det står attributivt, som i (13):

- (13) *Dat lea stuora ja divrras prošeakta.*
 det.NOM er stor.ATTR og dyr.ATTR prosjekt.SG.NOM
 ‘Det er et stort og dyrt prosjekt.’

Vi ser at den tematiske vokalen *-u-* i verbet *divrut* ikke er til stede i adjektivet. Den hører altså ikke til rota. Den er heller ingen bøyingsmarkør, for i infinitiv-forma *divrut* er det *-t* som er infinitivmarkøren. Min konklusjon er at *-u-* representerer verbalisereren.⁴

Mange andre intransitive overgangsverb i nordsamisk har også den tematiske vokalen *-u-*. Noen eksempler kan sees i (14):

(14) ADJEKTIV	INTRANSITIVT VERB
a. <i>divrras</i> ‘dyr’	<i>divrut</i> ‘bli dyr(ere)’
b. <i>guhkki</i> ‘lang’	<i>guhkkut</i> ‘bli lang/lengre’
c. <i>lossat</i> ‘tung’	<i>lossut</i> ‘bli tung/tyngre’
d. <i>jalla</i> ‘dum’	<i>jallut</i> ‘bli dum(mere)’
e. <i>stuoris</i> ‘stor’	<i>stuurrut</i> ‘bli stor/større’

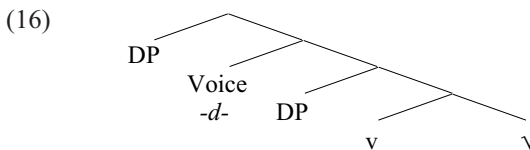
4. Nordsamiske tematiske vokaler er behandla grundigere i Julien (2015). Vi kan også notere at Pylkkänen (2002: 94) la fram en tilsvarende analyse av tematiske vokaler i finsk.

Men intransitive overgangsverb med *-a-* som tematisk vokal forekommer også. Jeg gir noen eksempler i (15), igjen sammen med de tilsvarende adjektiva:

(15) ADJEKTIV	INTRANSITIVT VERB
a. <i>dimis</i> ‘mjuk’	<i>dipmat</i> ‘mjukne’
b. <i>goikkis</i> ‘tørr’	<i>goikat</i> ‘tørke’
c. <i>duhtavaš</i> ‘tilfreds’	<i>duhtat</i> ‘være/bli tilfreds’

De tematiske vokalene *-a-* og *-u-* er likevel ikke begrensa til overgangsverb. Vi finner dem i intransitive verb av andre typer, som *bargat* ‘arbeide’ *goallut* ‘fryse’, *jurrat* ‘dure’, *suhkat* ‘ro’, *bárgut* ‘skrike’, *cirgut* ‘sprute’, og også i transitive verb, som *borrat* ‘ete’, *lohkat* ‘lese’, *oahpat* ‘lære’, *dáhttut* ‘ønske’, *goarrut* ‘sy’. Jeg vil se alle disse tematiske vokalene som fonologiske realiseringer av verbaliserere.

Vi skal så notere at de transitive verba i (12) alle har den tematiske vokalen fra grunnverbet foran det kausative suffikset *-d-*. Hvis det stemmer at den tematiske vokalen representerer verbalisereren, så kan ikke *-d-* representere verbalisereren. To muligheter gjenstår da. Enten representerer *-d-* et kausativt hode, slik at de transitive verba i (12) har den samme syntaksen som kausative verb med produktiv kausativmorfologi, eller så representerer *-d-* et diatesehode, slik at transitive verb med *-d-* har den enklere strukturen vist i (16).

Noe som kan tale for den siste analysen, er det faktum at den kausative markøren *-d-* bare opptre i transitive verb danna av overgangsverb (Nielsen 1979a [1926]: 240). Det betyr at *-d-* aldri representerer et kausativt hode som har et diatesehode i komplementet. Dermed er det mulig at *-d-* sjøl representerer diatesehodet, og at (16) altså er den riktige strukturen. Suffikset *-d-* er i så fall spesialisert til å realisere et diatesehode som har et overgangsverb som komplement. I tillegg er det et krav at verbalisereren ikke har konsonantisk realisering, for en konsonant i realiseringa av verbalisereren gir kausativer med *-ahht-*, som vist i (6).

2.3 Noen observasjoner om passiv

For å få et mer fullstendig bilde av nordsamiske kausativer er det også nødvendig å se på passiv. Passiv i nordsamisk blir markert med suffikset *-(j)uvvo-*, som legges til verbstammen innafor tempusmarkører og kongruensmarkører.⁵ Dette er illustrert i (17), der vi ser ei passiv form av verbet *čállit* ‘skrive’:

- (17) *Dalle čállo-juvvo-jedje boađus-listtu-t gieđai-guin.*
 da skrive-PASS-PRET.3PL resultat-liste.PL.NOM hånd-PL.KOM
 ‘Da ble resultatlistene skrevet for hånd.’

Ikke bare transitive verb, men også uergative verb kan passiveres. In (18) ser vi passiv av det uergative verbet *čuoigat* ‘gå på ski’:

- (18) *Gaskavahku čuigo-juvvo guhkes-čuoigan.*
 onsdag.GEN gå.på.ski-PASS.PRS.3SG lang-skirenn
 ‘På onsdagen er det langrenn.’

Kort sagt kan alle verb som tar eksterne argument, passiveres i nordsamisk. Dette tyder på at passiv er knytta til diatesehodet, det hodet som introduserer det eksterne argumentet.

Så skal vi notere at når et verb med et kausativsuffiks blir passivert, legges passivsuffikset til etter kausativsuffikset. Dette er illustrert i (19), med passiv av det kausative verbet *ealáskahttit* ‘vekke til live, revitalisere’ som eksempel:

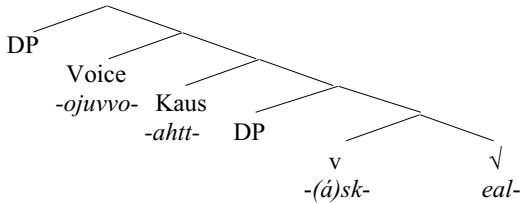
- (19) *Almmolaš politihkka lei ahte ira-giella galgá ealá-sk-ahtt-ojuvvo-t.*
 offisiell politikk.NOM var at irsk-språk.NOM skal liv-V-KAUS-PASS-INF
 ‘Den offisielle politikken var at det irske språket skulle revitaliseres.’

Hvis vi antar at det passive suffikset realiserer et diatesehode, så stemmer morfologien i (19) godt med den syntaktiske strukturen jeg foreslo i (11), der

5. Avleda verb med *-o-* som tematisk vokal regnes også tradisjonelt som passive. Det er likevel ikke klart at dette er den riktige analysen for dem alle. For eksempel har en til det transitive *haksit* ‘lukte’ den lange passivforma *haksojuvvot*, mens den kortere forma *haksot* er det intransitive verbet.

rota er kombinert med en verbaliserer, et kausativt hode og et diatesehode, i den rekkefølgen. Verbet i (19) har altså den strukturen som vises i (20):

(20)

Derimot er det mindre opplagt hvordan vi skal analysere mønster som det vi ser i (21), der et transitivt verb med *-d-* har et passivsuffiks etter *-d-*:

- (21) *Doarjja stuorr-u-d-uvvu-i vida-in miljovna ruvnnu-in.*
 støtte.SG.NOM stor-V-TR-PASS-PRET.3SG fem-SG.KOM million krone-SG.KOM
 ‘Støtta ble økt med 5 millioner kroner.’

Hvis *-d-* representerer et diatesehode, så kan ikke passivsuffikset også representere et slikt hode. Bruening (2012) foreslo imidlertid at passiv representerer et hode som tar diatesehodets projeksjon, altså VoiceP, som komplement. Denne idéen finner vi igjen hos Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer (2015: 123), som mener at passiver som er morfologisk unike, det vil si at den samme forma ikke opptrer som for eksempel antikausativ eller reflektiv, også er strukturelt unike, i den forstand at de representerer et passivt hode lokalisert ovafor diatesehodet. Passivformer som også har andre funksjoner, ser de derimot som realiseringer av diatesehodet.

Passiv i nordsamisk er morfologisk unik, ettersom passiv morfologi bare opptrer i verbformer som er passive også semantisk sett. Det passive suffikset kunne derfor også sees som realiseringa av et passivt hode over diatesehodet, i tråd med Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer (2015). En slik analyse er forenlig med den antagelsen at den transitive markøren *-d-* representerer diatesehodet. Her vil jeg la spørsmålet om den korrekte analysen av nordsamisk passiv stå åpent, og nøye meg med å nevne mulighetene.

2.4 Oppsummering

I dette avsnittet har vi sett at i mange nordsamiske transitivtetspar finner vi kausativ markering på det transitive verbet. Kausativsuffikset legges til utafør

det suffikset som representerer verbalisereren i det intransitive verbet, slik at det transitive verbet inneholder det intransitive verbet både syntaktisk og morfologisk. Når et kausativt verb passiveres, legges passivsuffikset til utafør kausativsuffikset, noe som viser at kausativ og passiv er lokalisert i ulike syntaktiske hoder.

3 Antikausativer: *n*-merka verb

Vi skal nå gå over til å se på nordsamiske transitivitetsspar av den typen som vises i (22), hvor det intransitive verbet ser ut til å være mer markert enn det transitive verbet. I (22a) har vi det transitive *cuovkut* ‘knuse’, mens verbet i (22b) er det intransitive *cuovkanit*, med et suffiks *-n-* som ikke forekommer i *cuovkut*, og som minner om det Haspelmath (1987) kaller antikausative markører, altså element som markerer det intransitive verbet i transitivitetsspar.

(22) a. *Suollagat cuvk-o lásiid.*
 tjuv.PL.NOM knuse-PRET.3PL vindu.PL.AKK
 ‘Tjuvene knuste vinduene.’

b. *Láset cuovka-n-edje.*
 vindu.PL.NOM knuse-INTR-PRET.3PL
 ‘Vinduene knuste(s).’

Noen flere transitivitetsspar med det samme mønsteret vises i (23):

(23) INTRANSITIVT VERB	TRANSITIVT VERB
a. <i>cuovkanit</i> ‘knuse(s)’	<i>cuovkut</i> ‘knuse’
b. <i>čavgánit</i> ‘strammes’	<i>čavgat</i> ‘stramme’
c. <i>čoahkkanit</i> ‘samles’	<i>čoahkket</i> ‘samle’
d. <i>gárvánit</i> ‘bli ferdigstilt’	<i>gárvet</i> ‘gjøre ferdig’
e. <i>guorranit</i> ‘tømmes, bli tom’	<i>gurret</i> ‘tømme’
f. <i>liegganit</i> ‘bli varm’	<i>ligget</i> ‘varme’
g. <i>luovvanit</i> ‘løsne’	<i>luvvet</i> ‘løse’
h. <i>seahkanit</i> ‘blandes’	<i>sehkket</i> ‘blande’

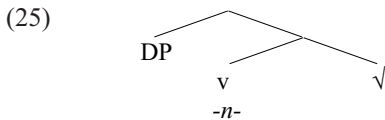
I tradisjonell nordsamisk grammatikk relaterer en likevel ikke intransitive verb med *-n-* først og fremst til de tilsvarende transitive verba. I stedet legger en vekt

på at de er avleda av adjektiv, eller, i noen tilfeller, fra substantiv, og de kalles derfor *translative* verb (Nielsen 1979a [1926]: 253, Nickel 1990: 274 ff.). I (24) ser vi noen av de intransitive verba fra (23) sammen med det tilsvarende adjektivet eller substantivet:

(24) ADJEKTIV/SUBST	INTRANSITIVT VERB
a. <i>cuovkkas</i> ‘i stykker’	<i>cuovkanit</i> ‘knuses’
b. <i>čavgat</i> ‘stram’	<i>čavgánit</i> ‘strammes’
c. <i>gárvvis</i> ‘klar, ferdig’	<i>gárvánit</i> ‘bli ferdigstilt’
d. <i>guorus</i> ‘tom’	<i>guorranit</i> ‘tømmes, bli tom’
e. <i>liekkas</i> ‘varm’	<i>liegganit</i> ‘bli varm’
f. <i>luovus</i> ‘løs’	<i>luovvanit</i> ‘løsne’
g. <i>seahki</i> ‘forvirring’	<i>seahkanit</i> ‘blandes’

Det vi ser i (24) tyder likevel snarere på at adjektivet eller substantivet er danna av den samme rota som verbet, uten at verbet inneholder adjektivet/substantivet eller omvendt.

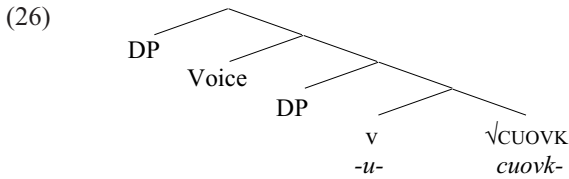
Samtidig er det ingenting som indikerer at de intransitive verba i (23) og (24) er noe annet enn vanlige intransitive overgangsverb. Det betyr at de involverer den syntaktiske strukturen som vises i (25), med ei rot, en verbaliserer *v*, og med et argument som spesifiserer for *v*. Verbalisereren blir realisert som *-n-*.

Denne strukturen finner vi også i de intransitive overgangsverba som ble nevnt i avsnitt 2. Det som skiller for eksempel *divrut* ‘bli dyr(ere)’ og *dipmat* ‘mjukne’ fra *čáhpodit* ‘bli svart, svartne’ og *cuovkanit* ‘knuses’ er realiseringa av verbalisereren, som må være betinga av rota. Det spesielle med de verba som tar *-n-*, er at mange av dem svarer til transitive verb som bare er markert med en tematisk vokal, slik at de framstår som mindre markerte, morfologisk sett, enn de intransitive verba.

Hvilken struktur skal en så anta for transitive verb som *cuovkut* ‘knuse’? I mangel på evidens for noe annet antar jeg at de er vanlige transitive verb, som involverer en verbaliserer og et Voice-hode, og som har det interne argumentet

som spesifiserer for v og det eksterne argumentet som spesifiserer for Voice, som vist i (26):

I denne konfigurasjonen realiseres verbalisereren som *-u-*. Denne realiseringa er betinga av rota i kombinasjon med Voice-hodet. Når Voice-hodet ikke er til stede, blir jo v realisert som *-n-*. Den konsonantiske realiseringa av verbalisereren får det intransitive verbet til å framstå som mer morfologisk komplekst enn det tilsvarende transitive verbet. Jeg er altså enig med Vinka (2002) i at dette er en effekt skapt av fonologien, sjøl om jeg ikke er enig i at verbalisereren ikke er realisert i verb som *cuovkut*.

Men, som jeg alt har nevnt, så ser en i samisk grammatikk tradisjonelt ikke verbpar av typen vist i (23) som transitivitetpar. En grunn til dette er at mange intransitive verb med *-n-* mangler leksikaliserte transitive motstykker. Noen slike verb er vist i (27):

(27) RELATERT ORD	INTRANSITIVT VERB
a. <i>badjel</i> 'over'	<i>badjánit</i> 'stige'
b. <i>bohtas</i> 'hoven'	<i>bohtanit</i> 'hovne'
c. <i>dáppe</i> 'her'	<i>dábbánit</i> 'nærme seg'
d. <i>gávcci</i> 'åtte'	<i>gákcánit</i> 'deles i åtte, gå i åtte stykker'
e. <i>ovda-</i> 'fram'	<i>ovdánit</i> 'utvikle seg'
f. <i>reakči</i> 'bulk'	<i>reakčanit</i> 'få bulk'
e. <i>vearrái</i> 'ille'	<i>vearránit</i> 'forverres'

Transitive versjoner av disse verba må dannes ved hjelp av kausativavledning, som vist for *badjánit* 'stige' i (28), for *bohtanit* 'hovne' i (29) og for *ovdánit* 'utvikle seg' i (30):

(28) <i>Guovllu</i>	<i>ereñoamáš dilli</i>	<i>badjá-n-ahtt-á</i>	<i>gažaldaga.</i>
distrikt.SG.GEN	spesiell	situasjon.SG.NOM stige-V-KAUS-PRS.3SG	spørsmål.SG.AKK
'Distriktets spesielle situasjon reiser spørsmål.'			

- (29) *Lađas-vuolši bohta-n-ahtt-á lađđas-iid.*
 ledd-betennelse.SG.NOM hovne-V-KAUS-PRS.3SG ledd-PL.AKK
 ‘Leddbetennelsen får ledda til å hovne opp.’
- (30) *Svein Egil lea ovdá-n-ahtt-án árbevirolaš juoiga-ma.*
 Svein Egil er fram-V-KAUS-PTC tradisjonell joik-SG.AKK
 ‘Svein Egil har utvikla den tradisjonelle joiken.’

Dette må bety at det ikke er spesifisert noen realisering av en verbaliserer som befinner seg mellom de aktuelle røttene og Voice-hodet. Et slikt verb kan derfor ikke gis noen fonologisk form. Setter en derimot inn et kausativt hode, slik at strukturen blir som i (10), da kan verbalisereren realiseres som *-n-* mens det kausative hodet realiseres på vanlig måte.

Det skulle nå være klart at det ikke stemmer når Vinka (2002: 76) sier at uakkusative verb ikke kan kausativiseres i nordsamisk, og at grunnverbet i kausativisering må være agentivt. Som jeg viser i (31), er det riktignok sant at kausativsuffikset ikke kan legges til visse uakkusative verb, som for eksempel *cuovkanit* ‘knuses’:

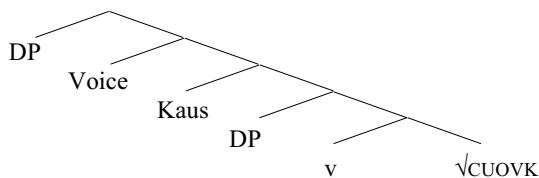
- (31) * *Mon cuovka-n-ahtt-en láse.*
 jeg knuse-V-KAUS-PRET.1SG vindu.SG.AKK
 Intendert betydning: ‘Jeg fikk vinduet til å knuses.’

Jeg har likevel allerede vist at noen uakkusative verb fint kan kausativiseres – se (4), (6) og (28)–(30). Setningen i (31) er likevel ikke mulig i nordsamisk, og jeg skal forklare hvorfor.

Jeg antar her at de fonologiske realiseringene av de syntaktiske elementene settes inn etter at den syntaktiske strukturen er bygd, som i den teoretiske modellen som kalles distribuert morfologi (se for eksempel Halle & Marantz 1993, 1994, Embick & Noyer 2007, Embick 2010, 2015). I (32) ser vi den strukturen som måtte foreligge om verbet i (31) skulle være mulig.

Vi har sett, i (23a), at det intransitive verbet *cuovkanit* ‘knuse(s)’ svarer til det transitive *cuovkut* ‘knuse’. Dette betyr at en verbaliserer som har rota $\sqrt{\text{CUOVK}}$ som komplement, blir realisert som /n/ bare når det ikke fins et diatesehode høyere opp i strukturen. Er et slikt hode til stede, blir verbalisereren realisert som /u/. I (32) ville det dermed ikke være mulig å realisere verbaliser-

(32)

eren som /n/.⁶ Den kunne i stedet realiseres som /u/, men den ordforma som dette gir, *cuovkkuhit*, må tolkes som kausativ av det transitive verbet *knuse*.

Det vi har sett i dette avsnittet, kan kort sammenfattes som følger: I transitivitetspar der det intransitive verbet har suffikset *-n-* mens det transitive verbet bare har en tematisk vokal, kan en få inntrykk av at det intransitive verbet er avleda fra det transitive. Dette er likevel bare en illusjon som oppstår som en konsekvens av realiseringene av verbalisererne. Syntaktisk sett er disse verba helt vanlige transitive og intransitive verb.

4 Antikausativer: s-merka verb

I de transitivitetspara som nå skal behandles, har det transitive verbet vokalisk markering mens det intransitive verbet har suffikset *-s-*, som i eksempla i (33).

(33) INTRANSITIVT VERB	TRANSITIVT VERB
a. <i>boalbasit</i> ‘feste seg’	<i>boalbat</i> ‘feste, knytte’
b. <i>botnjasit</i> ‘vri seg’	<i>botnjat</i> ‘vri, snu’
c. <i>buddōsit</i> ‘tilstoppes’	<i>buodđut</i> ‘demme, tilstoppe’
d. <i>čoavdāsit</i> ‘løsne’	<i>čoavdit</i> ‘løse’
e. <i>doadjāsit</i> ‘brekke’	<i>doadjit</i> ‘brekke’
f. <i>giessasit</i> ‘svøpe seg, vikle seg’	<i>giessat</i> ‘nøste, vikle’
g. <i>gokčāsit</i> ‘bli tildekka, lukkes’	<i>gokčat</i> ‘dekke til, lukke’

6. Outakoski & Vinka (2008) viser at det kausative verbet *cuovkanahttit* ‘få til å knuses’ er grammatisk når subjektet er inanimat og setningen i tillegg inneholder et spørreord, som i (i):

(i)	<i>Mii</i>	<i>cuovka-n-aht-ii</i>	<i>lāse?</i>
	hva.NOM	knuse-V-KAUS-PRET.3SG	vindu.SG.ACC
	‘Hva fikk vinduet til å knuses?’		

Det faktum at det kausative verbet ikke kan ha et agentivt subjekt, kan tyde på at det ikke er noe diatesehode til stede, slik at subjektet i (i) i stedet er spesifiserer for Kaus. Dette ville forklare muligheten for å realisere verbalisereren som /n/. Outakoski & Vinka mener også at det kausative elementet i slike tilfeller har et interrogativt trekk. Jeg skal ikke gå nærmere inn på analysen av (i) her, men nøye meg med å notere at det er flere faktorer som skiller (i) fra eksempelet i (31).

h. <i>juohkásit</i> ‘dele seg’	<i>juohkit</i> ‘dele’
i. <i>leaikasit</i> ‘helles ut’	<i>leaikut</i> ‘helle ut’
j. <i>rahpasit</i> ‘åpne seg’	<i>rahpat</i> ‘åpne’
k. <i>šávǵásit</i> ‘helles ut så det plasker’	<i>šávǵut</i> ‘helle ut så det plasker’

I (34) ser vi et slikt par, *rahpasit* ‘åpne seg’ og *rahpat* ‘åpne’, brukt i setninger:

- (34) a. *Ovllá raba-i uvssa.*
 Ovllá åpne-PRET.3SG dør.SG.AKK
 ‘Ovllá åpna døra.’
- b. *Fáhkkestaga rahpa-s-ii ukša.*
 plutselig åpne-INTR-PRET.3SG dør.SG.NOM
 ‘Plutselig åpna døra seg.’

Igjen ser det ut til at vi står overfor ordinære transitivitetspar. Vinka (2002) antar da også at *s*-merka verb har den samme syntaktiske strukturen som andre intransitive verb. Tradisjonelt blir de derimot regna som passive verb (Nielsen 1979a [1926]: 256, Ruong 1943, Nickel 1990). I dette avsnittet vil jeg tilbakevise begge analysene.

I 4.1 viser jeg at nordsamiske *s*-merka verb verken er passive eller vanlige intransitive verb. I 4.2 presenterer jeg i stedet to alternative analyser, og disse blir vurdert i 4.3. Ei oppsummering følger i 4.4.

4.1 *S*-merka verb er verken passive eller vanlige intransitive verb

Om vi sammenligner de *s*-merka verba i (33) med ordinære passiver, så ser vi klare forskjeller. Passiv i nordsamisk tillater ikke agensledd, så muligheten for agensledd kan ikke brukes som kriterium for passiv. Derimot kan passive verb også i nordsamisk kontrollere PRO, for eksempel i en infinitt hensiktssetning, som i (35).⁷

Det er kjent fra før at hensiktssetninger kan opptre med passive verb, og dette blir tatt som en indikasjon på at et implisitt eksternt argument er til stede (se f. eks. Vinka 2002:88, Alexiadou m. fl. 2006). Men som vist i (36) kan ikke

7. Verbformer som *nannen* in (35) holdes tradisjonelt for å være forkorta aktio genitiv, noe som innebærer at den fulle forma i dette tilfellet ville være *nannema*. Ylikoski (2009) argumenterer imidlertid for at verbet i infinitte hensiktssetninger ikke er forkorta. Det er i stedet ei form som danner en sammensetning med *dihthe* ‘for’.

det intransitive *rahpasit* ‘åpne seg’ kombineres med noen hensiktssetning. For å uttrykke det en prøver å uttrykke i (36), må en bruke passiv, som i (37).

- (35) *Ollu doaimmat evttoh-uvvo-jedje nannen dihte sámi*
 mange tiltak.PL.NOM foreslå-PASS-PRET.3PL styrke for samisk
oahpu.
 utdanning.SG.AKK
 ‘Mange tiltak ble foreslått for å styrke samisk utdanning.’

- (36) *Uksa rahpa-s-ii (* oažžun dihte buhtes áimmu).*
 dør.SG.NOM åpne-INTR-PRET.3SG få for rein.ATTR luft.AKK
 Intendert betydning: ‘Døra ble åpnet for å få rein luft.’

- (37) *Uksa rahppo-juvvu-i oažžun dihte buhtes áimmu.*
 dør.SG.NOM åpne-PASS-PRET.3SG få for rein.ATTR luft.AKK
 ‘Døra ble åpnet for å få rein luft.’

Om det stemmer at hensiktssetninger er knytta til et eksplisitt eller implisitt eksternt argument, en antakelse som er relativt godt underbygd, blir konklusjonen at *s*-merka intransitive verb i nordsamisk ikke involverer noe eksternt argument i det hele tatt, og at de derfor ikke kan klassifiseres som passive.

Vinka (2002) mener i stedet at *s*-merka verb består av ei rot og en inkoativ verbaliserer, i likhet med for eksempel *dipmat* ‘mjukne’. De intransitive *s*-merka verba i (38) sår imidlertid tvil om dette kan være den riktige analysen:

(38) INTRANSITIVT VERB	TRANSITIVT VERB
a. <i>ádjásit</i> ‘bli bortjaga’	<i>ádjit</i> ‘drive, jage’
b. <i>beađđásit</i> ‘bli stukket hull i’	<i>beađđat</i> ‘stikke hull på’
c. <i>cápmásit</i> ‘bli banka mjuk’	<i>cábmit</i> ‘banke mjuk’
d. <i>čatnasit</i> ‘bli bundet’	<i>čatnat</i> ‘binde’
e. <i>čállásit</i> ‘bli skrevet’	<i>čállit</i> ‘skrive’
f. <i>čiekčasit</i> ‘bli sparka’	<i>čiekčat</i> ‘sparke’
g. <i>čiktásit</i> ‘bøtes (om garn)’	<i>čiktit</i> ‘bøte (om garn)’
h. <i>čohkasit</i> ‘bli kjemmet’	<i>čohkut</i> ‘kjemme’
i. <i>garvásit</i> ‘bli omgått’	<i>garvit</i> ‘omgå, unnvike’
j. <i>heaitásit</i> ‘avskaffes, oppgis’	<i>heaitit</i> ‘slutte’
k. <i>laktásit</i> ‘bli skjøtt sammen’	<i>laktit</i> ‘skjøte’

- l. *suoddásit* ‘bli skåret opp til koking’ *suoddat* ‘skjære opp til koking’
 m. *suohppásit* ‘bli kasta bort’ *suohpput* ‘slenge, kaste’
 n. *vadjásit* ‘bli skåret til’ *vadjat* ‘skjære til’

Alle de intransitive verba her ser ut til å være semantisk sett mer komplekse enn ordinære overgangsverb. I det neste avsnittet vil jeg skissere to mulige analyser.

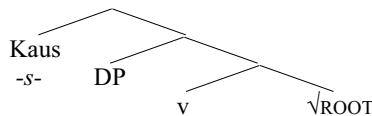
4.2 To analyser av *s*-merka verb

Når de intransitive *s*-merka verba har blitt tatt for å være passive, så henger det sammen med at de betegner hendelser som ikke så lett finner sted uten noen agent eller annen ytre påvirkning – og det gjelder særlig *s*-merka verb som de i (38). Samtidig har en observert at de *s*-merka verba impliserer at hendelsen skjer ”av seg sjøl” (Nielsen 1979a [1926]: 256). Og som vi ser i (39), er de kompatible med *iešalddes* ‘av seg sjøl’:

- (39) *Uksa* *rahpa-s-ii* *iešalddes*.
 dør.SG.NOM åpne-INTR-PRET.3SG av.seg.sjøl
 ‘Døra åpna seg av seg sjøl.’

En mulig analyse av de nordsamiske *s*-merka verba kan vi hente fra Pylkkänen (2002), som argumenter for at visse språk har verb som involverer et kausativt element men ikke noe diatesehode over dette. Slike verb kan ikke ha noe eksternt argument, og som en konsekvens av dette blir tolkninga at hendelsen blir forårsaka av noe som påvirker det interne argumentet, uten at det blir spesifisert hva. Dette stemmer godt med det Schäfer (2009:665) sier om betydninga av ”av seg sjøl”, nemlig at det innebærer at noen agent bak hendelsen ikke kan identifiseres. En kunne dermed foreslå at *s*-merka verb i nordsamisk har den strukturen som vises i (40), med et kausativt hode over verbalisereren. Suffikset *-s* må da være spesifisert som realiseringa av et kausativt hode som ikke er underorda et diatesehode.

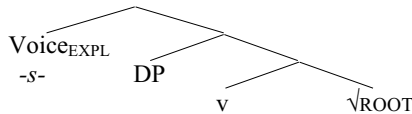
(40)

En annen mulig analyse utgår fra Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer (2015), som for det første noterer at ”av seg sjøl” er kompatibelt med transitive og antikausative verb, men ikke med passive. For det andre peker de på at de morfologiske markørene vi finner i markerte antikausativer, det vil si morfologisk markerte intransitive medlemmer av transitivitetspar, ofte også opptrer i vekslinger knytta til diatese, som refleksiv og passiv. De sier så at markerte antikausativer involverer det de kaller ”expletive Voice”, det vil si et diatesehode som er semantisk og tematisk inert. Det fins derfor ikke noe eksternt argument, verken eksplisitt eller implisitt.

Om vi antar at *s*-merka verb har et ekspletivt diatesehode, så er strukturen som vist i (41), med et ekspletivt diatesehode over verbalisereren. Dette kunne forklare hvorfor *s*-verba ser ut til å involvere noe mer, også semantisk sett, enn vanlige intransitive overgangsverb.

(41)

Velger vi denne analysen, må vi anta at *s*-suffikset er realiseringa av det ekspletive diatesehodet. En kunne eventuelt tenke seg at det i stedet representerte en verbaliserer i komplementet til et ekspletivt diatesehode, men som vi skal se nedafør, fins det verb der *s*-en er lagt til utafør det suffikset som representerer verbalisereren. Dermed antar jeg at *s*-en heller ikke representerer verbalisereren i de intransitive verba i (33) og (38).⁸

4.3 Vurdering av analysene

De *s*-merka verba vi så i 4.2, hadde alle sammen tilsvarende transitive verb. Det fins imidlertid også *s*-merka verb i nordsamisk som er danna av uakkusative verb. I (42) gir jeg noen eksempler på dette.

Den suffigerte *s*-en i verba til høgre her markerer at hendelsen skjer ved en tilfeldighet (Nielsen 1979a [1926]: 257). Noter også at det elementet som representerer verbalisereren i det uakkusative grunnverbet, beholdes i det *s*-merka verbet. Dette indikerer at de *s*-merka verba blir danna ved at et ekstra element, et kausativt hode eller et ekspletivt diatesehode, legges til over den uakkusative

8. Et helt annet *s*-suffiks opptrer i verb som *šloaipasit* ‘gå av sted stivbeint og klossete’, from *šloaipi* ‘stivbeint og klossete person’. I disse verba representerer *-s-* faktisk verbalisereren.

strukturen – som også er det vi ser i (40) og (41). De *s*-merka verba i (42) er altså forenlige med begge de to analysene jeg skisserte i 4.2.

(42) INTRANSITIVT VERB	S-MERKA VERB
a. <i>báddat</i> ‘svulme opp, flomme over’	<i>báddasit</i> ‘tilfeldigvis flomme over’
b. <i>bávttat</i> ‘presse seg opp på isen (om vann)’	<i>bávttasit</i> ‘tilfeldigvis presses opp på isen’
c. <i>gávvat</i> ‘ha en sving’	<i>gávvasit</i> ‘tilfeldigvis ta en annen retning’
d. <i>geaigat</i> ‘ligge utstrakt’	<i>geaigasit</i> ‘bli liggende utstrakt’
e. <i>jápmiit</i> ‘dø’	<i>jápmásit</i> ‘bli følelsesløs’
f. <i>laigat</i> ‘løsne, skalle av’	<i>laigasit</i> ‘tilfeldigvis løsne, skalle av’

Begge analysene ville også kunne forklare hvorfor de *s*-merka verba ser ut til å være noe mer enn bare vanlige intransitive verb. De to analysene har videre det til felles at det ikke antas at de *s*-merka verba involverer noe aktivt diatesehode eller noe eksternt argument – ikke en gang et implisitt sådant. Begge analysene kan dermed forklare det faktum at *s*-merka verb ikke kan passiveres.⁹

Det er mer uklart hvorfor *s*-verb ikke kan kausativiseres. Mange *s*-verb har tilsvarende transitive verb, som vi så i (33) og (38), og i disse tilfellene går det fint å kausativisere det transitive verbet. Et eksempel er *heaittihit* ‘avslutte’, som er et kausativt verb danna av *heaitit* ‘slutte’ (se (38j)):

(43) <i>Lei riehta heaitti-h-it dán jagi feastivála.</i>
var riktig slutte-KAUS-INF denne.GEN år.SG.GEN festival.SG.AKK
‘Det var riktig å avslutte årets festival.’

Når det gjelder verba i (42), derimot, som ikke har leksikaliserte transitive motstykker, kan transitive verb bare dannes ved kausativisering av de uakkusative verba. Et slikt verb, det kausative *jámihit* ‘bedøve’, vises i (44).

9. I SIKOR-korpuset (se fn. 2) finner en likevel noen eksempler på passiviserte *s*-verb, framfor alt i administrative tekster. Disse formene er ikke i overensstemmelse med etablert språkbruk, og de må involvere reanalyse av *s*-suffikset. En sannsynlig forklaring er at de er skrevet av andrespråksbrukere av nordsamisk. Mange av dagens brukere av nordsamisk (og av andre samiske språk) har tilegna seg språket som andrespråk. En må derfor anta at forfatterne av de tekstene som inngår i SIKOR-korpuset, har varierende beherskelse av språket.

- (44) *Galggan go jámi-h-it báni ovdal go bore-goaddán?*
 skal.PRS.1SG Q dø-KAUS-INF tann.SG.AKK før bore-begynne.PI
 ‘Skal jeg bedøve tanna før jeg begynner å bore?’

I likhet med en hel del andre kausative verb har *jámihit* fått leksikalisert betydning. Grunnverbet er *jápmiit*, som betyr ‘dø’ (se (42e)). Jeg ser likevel ingen grunn til å anta at *jámihit*, og andre verb med kausativ morfologi og leksikalisert betydning, er noe annet enn ordinære kausative verb strukturelt sett.

På flere punkter ser altså de to foreslåtte analysene ut til være likeverdige. Analysen som postulerer et ekspletivt diatesehode, har likevel muligens et fortrinn framfor den andre ved at den potensielt også kan forklare det faktum at *s*-merka verb har en tolkning i tillegg til den antikausative – de kan også tolkes som potensiell passiv. *Botnjasit* (se (33b)) kan for eksempel bety ‘vri seg’ eller ‘kunne vris’ (Nielsen 1979b [1932–1962]: bind 1 s. 214). Hvis potensiell passiv er knytta til diatesehodet, så vil analysen i (41) bedre enn analysen i (40) fange opp de to betydningene som nordsamiske *s*-merka verb kan ha.

4.4 Oppsummering

Tema for dette avsnittet var en type intransitive verb som har suffikset *-s* som kjennetegn. De er ikke agentive, men betegner likevel hendelser som ikke så lett kan tenkes å skje spontant. På grunn av dette har de tradisjonelt blitt regna som passive verb. Det er de likevel ikke, som vi har sett – men de er heller ikke ordinære uakkusative verb, som Vinka (2002) mener. Jeg har foreslått to mulige analyser, som begge tilsier at de *s*-merka verba involverer et ekstra syntaktisk hode over verbalisereren. I følge den ene analysen er dette et kausativt hode, mens i følge den andre er det et ekspletivt diatesehode. Den siste analysen kan se ut til å ha større forklaringskraft enn den første.¹⁰

5 Ekvipollent markering

I de foregående avsnittene har vi sett at nordsamisk har transitivetspar der det transitive verbet er mer markert enn det intransitive, og par der det intransitive verbet har konsonantisk markering mens det transitive har vokalisk markering,

10. Vi kan også notere at strukturen i (40) stemmer overens med det som ble sagt om det kausative verbet i fn. 6, bortsett fra at det sistnevnte krever en interrogativ kontekst. De ulike realiseringene av verbalisereren – som /n/ i noen tilfeller men som /s/ i andre – kunne da være betinga av røttene.

slik at det intransitive verbet ser ut til å være mer markert enn det transitive. Det er da ikke så overraskende at vi også finner transitivitetsspar der begge verba har konsonantisk markering, slik at de oppfattes som like markerte – med andre ord, ekvipollent markering (Haspelmath 1987). Et slikt par vises i (45):

- (45) a. *Mun báhkka-n-in.*
 jeg heit-INTR-PRET.1SG
 ‘Jeg ble heit.’
- b. *Beaivváš báhka-d-ii mu.*
 sol.SG.NOM heit-TR-PRET.3SG meg
 ‘Sola gjorde meg heit.’

Her er det klart at begge verba inneholder den rota vi også ser i substantivet *báhkka* ‘hete’. Men de er markert med ulike suffikser – det intransitive med *-n-* og det transitive verbet med *-d-*. Etter det som er sagt ovafor, kan vi anta at vi har et vanlig uakkusativt verb i (45a) og et ordinært transitivt verb i (45b), men med forskjellig realisering av verbalisererne.

I (46) ser vi flere par der det intransitive verbet har *-n-* mens det transitive verbet har *-d-*:

(46) INTRANSITIVT VERB	TRANSITIVT VERB
a. <i>allánit</i> ‘stige’	<i>alidit</i> ‘forhøye’
b. <i>báhkkanit</i> ‘bli heit’	<i>báhkadit</i> ‘oppfete’
c. <i>buorránit</i> ‘bli bedre’	<i>buoridit</i> ‘forbedre’
d. <i>geahppánit</i> ‘avta, bli færre’	<i>geahpedit</i> ‘redusere’
e. <i>govdánit</i> ‘bli breiere’	<i>govddidit</i> ‘gjøre breiere’
f. <i>hedjonit</i> ‘bli svakere, dårligere’	<i>heajudit</i> ‘forverre, svekke’
g. <i>lahkanit</i> ‘nærme seg’	<i>lagadit</i> ‘bringe nærmere’
h. <i>liegganit</i> ‘bli varm’	<i>liekkadit</i> ‘varme opp’
i. <i>vuollánit</i> ‘synke, dale; gi seg’	<i>vuolidit</i> ‘senke; fornedre’

Alle disse verba er overgangsverb. De verba med suffikset *-n-* som vi så i avsnitt 3, er også overgangsverb, og vi kan trekke den konklusjonen at suffikset *-n-* bare opptrer som realisering av verbalisereren i intransitive overgangsverb (men

er betinga av rota). Suffikset *-d-* i de transitive verba i (46) er på sin side sannsynligvis den samme markøren som vi så i transitive verb i 2.2.¹¹

I (47) har vi par der det intransitive verbet er markert med *-n-* mens det transitive verbet har en *-h-*, og i tillegg et par der det intransitive verbet har *-n-* og det transitive *-l-*.

(47) INTRANSITIVT VERB	TRANSITIVT VERB
a. <i>darvánit</i> ‘feste seg’	<i>darvvihit</i> ‘sette fast’
b. <i>dorranit</i> ‘snurpe seg’	<i>dorrehit</i> ‘få til å snurpe seg’
c. <i>gopmánit</i> ‘kantre, velte’	<i>gomihit</i> ‘velte’
d. <i>hárjánit</i> ‘venne seg’	<i>hárjehit</i> ‘tilvenne, trene’
e. <i>heavvanit</i> ‘drukne’	<i>heavahit</i> ‘drukne’
f. <i>lassánit</i> ‘tilta, øke’	<i>lasihit</i> ‘øke’
g. <i>skilganit</i> ‘knuse(s)’	<i>skilgalit</i> ‘knuse’ ¹²

Den suffigerte *h-*en i de transitive verba in (47a-f) kunne være den samme kausativmarkøren som vi så i avsnitt 2. En annen mulighet er at den rett og slett realiserer verbalisereren, og at denne realiseringa er betinga av rota i kombinasjon med Voice-hodet. Det siste er også den analysen jeg antar for *-l-* i (47g).

I transitivtetspara i (46) og (47) oppstår altså et ”ekvipollent” mønster rett og slett fordi verbalisererne har konsonantiske realiseringer i intransitive så vel som i transitive kontekster.

Et regelmessig og produktivt mønster er vist i (48). De intransitive verba her inneholder suffiksa *-huvvat*, *-duvvat* eller *-stuvvat*, og uten unntak tilsvares disse av transitive verb der *-uvvat* er erstatta av *-uhttit*.

(48) INTRANSITIVT VERB	TRANSITIVT VERB
a. <i>earáhuvvat</i> ‘forandres’	<i>earáhuhttit</i> ‘forandre’
b. <i>fámuhuvvat</i> ‘bli kraftløs, maktesløs’	<i>fámuhuhttit</i> ‘gjøre kraftløs, oppheve’
c. <i>heakkahuvvat</i> ‘dø, miste livet’	<i>heakkahuhttit</i> ‘avlive’
d. <i>muosehuvvat</i> ‘forstyrres’	<i>muosehuhttit</i> ‘forstyrre’
e. <i>návccahuvvat</i> ‘svekkes’	<i>návccahuhttit</i> ‘svekke’
f. <i>ráfáiduvvat</i> ‘bli fredelig, fredes’	<i>ráfáiduhttit</i> ‘berolige, frede’

11. Nordsamisk har mange ulike *d-*suffiks. I tillegg til den transitive markøren *-d-* har vi sett *-d-* i visse intransitive overgangsverb, som i *čáhpodit* ‘bli svart, svartne’ (se (6a)). Andre suffiks *-d-* opptrer i refleksive verb og som markører av ulike aspekt.

12. Disse to verba tar glass, keramikk eller is som patiens.

g.	<i>sámáiduvvat</i> ‘samifiseres’	<i>sámáiduhttit</i> ‘samifisere’
h.	<i>vajálduvvat</i> ‘bli glømt’	<i>vajálduhttit</i> ‘glømme’
i.	<i>hirpmástuvvat</i> ‘bli forbauset’	<i>hirpmástuhttit</i> ‘forbause, overraske’
j.	<i>nuppástuvvat</i> ‘forandres, omdannes’	<i>nuhppástuhttit</i> ‘forandre, omdanne’

I disse verba er trolig mer enn bare røtter og verbaliserere involvert. For eksempel kunne verba med *-huvvat* sees som sammensetninger, noe som innebærer at etterleddet *-huvvat* er et morfologisk bundet verb. Argumenter for dette er at *-huvvat* er fonologisk tyngre enn de fleste andre avledningssuffikser, og det bøyes på samme måte som sjølstendige verb. Det har også den faste betydninga ‘miste’. Alle disse egenskapene har *-huvvat* til felles den faste betydninga ‘miste’. Alle disse egenskapene har *-huvvat* til felles med *-goahtit*, som betyr ‘begynne’ og som regnes som et morfologisk bundet verb (se for eksempel Nickel 1990: 263). Men også her oppstår et ”ekvipollent” mønster fordi de intransitive og de transitive verba er like tunge fonologisk sett.

Noe vi ikke finner i nordsamisk, er transitivitetsspar der både den intransitive og den transitive verbalisereren har vokalisk realisering. Sjøl om det altså fins intransitive verb som *jorrat* ‘dreie’ (se (4d)) og *divrut* ‘bli dyr(ere)’ (se (12a)), og transitive verb som *cuovkut* ‘knuse’ og *čavgat* ‘stramme’ (se (23ab)), så forekommer det ikke at den tematiske vokalen aleine utgjør forskjellen mellom de to verba i et transitivitetsspar. En skulle kunne tenke seg røtter som tar en vokal som realisering av verbalisereren i en intransitiv struktur og en annen vokal i en transitiv struktur, men slike fins likevel ikke. Dette er foreløpig bare en observasjon som jeg ikke kan forklare.

6 Et overblikk over transitivitetsveksling i nordsamisk

Vi har sett i de foregående avsnitta at vi finner flere ulike morfologiske mønstre i nordsamiske transitivitetsspar. Jeg skal nå oppsummere funna.

For det første er det klart at intransitive overgangsverb og uakkusative bevegelsesverb tar del i transitivitetsvekslinga. De uakkusative bevegelsesverba har vokalisk realisering av verbalisereren, som *fierrat* ‘trille’ and *cirgut* ‘sprute’. Disse transitiviseres ved å kausativiseres.

Intransitive overgangsverb oppviser stor morfologisk variasjon. Noen av dem har vokalisk realisering av verbalisereren, som for eksempel *divrut* ‘bli dyr(ere)’ (se (12a)) og *dipmat* ‘mjukne’ (se (12e)). Disse svarer til transitive verb med *-d-*, som i *divrudit* ‘gjøre dyr(ere)’ (se (12a)).

Andre intransitive overgangsverb har konsonantisk realisering av verbalisereren, som for eksempel *čáhpodit* ‘bli svart, svartne’ (se (6a)), *gievrrasmit* ‘bli sterk(ere)’ (se (6d)), *cuovkanit* ‘knuse(s)’ (se (23a)), og *allánit* ‘stige’ (se (46a)). Noen av de intransitive verba markert med *-n-* tilsvarer transitive verb med vokalisk realisering av verbalisereren. Det intransitive *cuovkanit* ‘knuse(s)’ svarer for eksempel til det transitive *cuovkut* ‘knuse’ (se (23a)). Men vi finner også intransitive verb med *-n-* som svarer til transitive verb med konsonantisk realisering av verbalisereren – for eksempel par som *allánit* ‘stige’ og *alidit* ‘forhøye’ (se (46a)), *darvánit* ‘feste seg’ og *darvvihit* ‘sette fast’ (se (47a)), *skilganit* ‘knuse(s)’ og *skilgalit* ‘knuse’ (se (47g)).

I disse tilfellene er altså både de intransitive og de transitive verba leksikaliserte, som vil si at verbalisererne blir realisert av element som er spesifiserte for å opptre med visse røtter og i transitive eller intransitive strukturer. De intransitive overgangsverba som ikke svarer til noe leksikalisert transitivt verb, må derimot transiteres ved kausativisering.

Intransitive verb med suffikset *-s-* utgjør en særskilt type. De er ikke vanlige intransitive verb, men tar likevel bare ett argument. Jeg har nevnt to analyser som begge involverer at et ekstra element legges til over den uakkusative strukturen, enten et kausativt hode eller et ekspletivt diatesehode.

Et mer overordna spørsmål er hva som karakteriserer de verba som veksler. Muligheten for å veksle har blitt knytta til semantiske egenskaper som hvorvidt verba betegner hendelser som kan oppfattes som noe som kan skje spontant, altså uten en ytre påvirkning. Levin & Rappaport Hovav (1995: 102) sier at et transitivt verb også kan brukes intransitivt ”if the eventuality can come about without the volitional intervention of an agent”, mens Alexiadou, Anagnostopoulou & Schäfer (2015) noterer at verb som betegner hendelser som vanskelig kan tenkes å inntreffe spontant, som for eksempel ”myrde”, må opptre med et eksternt argument.

- (49) *Journalista* *dulku-i* *mu* *sáni-id* *boastut.*
 journalist.SG.NOM tolke-PRET.3SG 1SG.GEN ord-PL.AKK feil
 ‘Journalisten tolka orda mine feil.’

- (50) *Mu* *sáni-t* *dulko-juvvu-jedje* *boastut.*
 1SG.GEN ord-PL.NOM tolke-PASS-PRET.3PL feil
 ‘Orda mine ble tolka feil.’

Nordsamisk er som språk flest på dette området, og har mange verb som veksler, som vi har sett, men også verb som alltid er agentive. Et eksempel er *dulkot* ‘tolke’, som vises i (49). Det er bare en mulighet om en vil gjøre objektet for det transitive verbet til subjekt, og det er passivering, som i (50).

Dette er altså et eksempel på et verb som på grunn av at det er obligatorisk agentivt ikke tar del i transitiviteitsveksling.

Uergative verb, det vil si verb som bare har et eksternt argument, veksler heller ikke. Vi så riktignok i (8) at uergative verb, som *viehkka* ‘løpe’, kan kausativiseres, men dette er ikke transitiviteitsveksling av den typen det ellers handler om her, ettersom verken grunnverbet eller det avleda kausative verbet tar noe patiensargument.

Med unntak av de *s*-merka verba, som ble behandla i avsnitt 4, gjelder det også for nordsamisk at de verba som veksler, er uakkusative når de er intransitive – de tar et subjekt med patiensrolle, som nevnt i innledninga. Vi har sett mange eksempler på det allerede, og i (51) ser vi ett til, det uakkusative *goldnat* ‘visne’ og det tilsvarende leksikaliserte transitive *goldnadit* ‘få til å visne’:

(51) a. *Čakča-guohtum-is goldná rássi árrat.*
 høst-beite-SG.LOK visne.PRS.3SG gras.SG.NOM tidlig
 ‘På høstbeitet visner graset tidlig.’

b. *Beaivváš badjána boaldi báhka-in-is ja*
 sol.SG.NOM stige.PRS.3SG brennende hete-SG.KOM-POSS.3SG og
goldna-d-a suinni-id.
 visne-TR-PRS.3SG gras-PL.AKK
 ‘Sola stiger med sin brennende hete og får gras til å visne.’

Levin & Rappaport Hovav (1995: 97) kommenterer nettopp verbet ‘visne’. De sier at den overgangen som dette verbet betegner, er ‘inherent to the natural course of development of the entities that they are predicated of’. De noterer imidlertid også at utviklinga kan påvirkes av ytre krefter, og i slike tilfeller vil verbet kunne brukes transitivt – og det er akkurat dette vi ser i (51b).

Det fins likevel også uakkusative verb i nordsamisk som ikke veksler. Et slikt verb er *lieđđut* ‘blomstre’, som er vist i (52).

- (52) *Gietti rássi lieđu-i.*
 eng.SG.GEN gras-SG.NOM blomstre-PRET.3SG

‘Graset i enga blomstra.’

Det eksisterer ingen leksikalisert transitiv versjon av dette verbet, og hvis vi prøver å kausativisere det, blir resultatet *lieđuhit*, som er morfologisk velforma men som ikke kan brukes. Problemet er at *lieđđut* ikke kan opptre med et argument som representerer en agent eller en årsak.

Det er muligens noe vanskeligere å påvirke ei plante til å blomstre enn til å visne (det er i hvert fall min erfaring), men begge deler er mulig, og det er ikke nødvendigvis noen skarp semantisk forskjell mellom uakkusative verb som veksler og uakkusative verb som ikke veksler. Når *goldnat* ‘visne’ faller i den vekslende gruppa mens *lieđđut* ‘blomstre’ ikke gjør det, er det snarere et idiosynkratisk valg som nordsamisk har gjort. I norsk veksler til sammenligning verken *blomstre* eller *visne*. Det er dermed klart at ulike språk kan gjøre ulike valg.

Dette ser vi også i forbindelse med de *s*-merka verba, som ble behandla i avsnitt 4. En del transitive verb har ikke uakkusative motstykker, men i stedet *s*-merka verb, som inneholder deler av den transitive strukturen, men ikke noe eksternt argument. Noen av disse verba betegner hendelser som kan vanskelig kan tenkes å skje helt uten agent. Et eksempel er *suoddásit* ‘bli skåret opp til koking’ (se (381)). Det er derfor ikke så overraskende at dette verbet ikke har noen uakkusativ versjon. Annerledes er det med for eksempel *doadjásit* ‘brekke’ (se (33e)) og *rahpasit* ‘åpne seg’ (se (33j)). I norsk er det intransitive *brekke* umarkert, mens *åpne seg* er et antikausativt verb som er danna av det tilsvarende transitive verbet. Disse to hører altså til ulike grupper i norsk, men til samme gruppe i nordsamisk, der de ikke har uakkusative versjoner. Interessant nok viser Haspelmath (1993) at det også fins språk der de intransitive verba for ”brekke” og ”åpne” er grunnleggende, og dermed trolig også uakkusative, mens de transitive er avleda kausativer – sjøl om det motsatte, at det transitive verbet er grunnverb, er mye vanligere.

Det er altså klart at grensene mellom vekslende og ikke-vekslende verb ikke trekkes på samme sted i alle språk. Haspelmath (1993: 96) noterer også dette, og sier at enten må de semantiske vilkåra for transitivitetsveksling variere, eller så er det subtile betydningsforskjeller mellom verb som ser ut til å være mer eller mindre synonyme. Her kan vi legge til observasjonen i Schäfer (2009: 673) om at ikke-agentive overgangsverb er den gruppa som typisk veksler i alle

språk, mens det utafør denne kjerna fins en del variasjon. Dette stemmer også godt med det vi har sett i nordsamisk.

7 Konklusjoner

Transitivveksling blir alltid reflektert i verbmorfologien i nordsamisk. I noen tilfeller blir det transitive verbet danna ved kausativisering av det intransitive verbet, noe som syntaktisk sett innebærer at både et kausativt hode og et diatesehode blir lagt til over den intransitive (uakkusative) vP-projeksjonen. I andre tilfeller blir det transitive verbet danna ved at et diatesehode legges til en uakkusativ struktur.

Morfologisk sett er det likevel en hel del variasjon i de transitive verba som inngår i transitivitetsspar, og det samme gjelder for de intransitive verba. Denne variasjonen kommer av at de involverte verbalisererne har mange ulike fonologiske realiseringer, og det gjelder i intransitive strukturer så vel som i transitive. I noen tilfeller har verbalisereren vokalisk realisering, mens i andre tilfeller er realiseringa konsonantisk. Konsonantisk realisering av verbalisereren gir inntrykk av at verbet har et suffiks, mens vokalisk realisering ikke oppfattes slik. Konsekvensen av dette er at i visse transitivitetsspar framstår det transitive verbet som mer markert enn det intransitive, mens det i andre par er omvendt. I tillegg fins det par der begge verba ser ut til å være suffigerte.

Intransitive verb markert med *-s-* skiller seg likevel ut også strukturelt. I tradisjonell nordsamisk grammatikk har de blitt regna som passive, mens Vinka (2002) mente at de var ordinære uakkusative verb. Jeg har vist at ingen av disse analysene stemmer, og jeg har foreslått to alternative analyser, som begge går ut på at de *s-*merka verba har et ekstra syntaktisk hode over den uakkusative strukturen, men ettersom dette hodet ikke er noe ordinært diatesehode, er de ikke transitive og tar ikke noe eksternt argument.

Til sist har vi sett at nordsamisk er et nokså normalt språk sett fra en typologisk synsvinkel, ettersom de fleste verba som deltar i transitiviteitsveksling, er uakkusative når de er intransitive. Det er likevel en viss variasjon i avgrensninga av den gruppa av verb som veksler.

Forkortelser

AKK	akkusativ	ILL	illativ
ATTR	attributiv	INF	infinitiv
GEN	genitiv	INTR	intransitiv

KAUS	kausativ	POSS	possessiv
KOM	komitativ	PRS	presens
LOK	lokativ	PTC	partisipp
NOM	nominativ	Q	spørsmål
PASS	passiv	SG	singular
PL	plural	TR	transitiv

Referanser

- Alexiadou, Artemis, Elena Anagnostopoulou & Florian Schäfer. 2006. The properties of anticausatives crosslinguistically. I Frascarelli, Mara (red.): *Phases of interpretation*. Berlin: Mouton de Gruyter, 187–211.
- Alexiadou, Artemis, Elena Anagnostopoulou & Florian Schäfer. 2015. *External Arguments in Transitivity Alternations: A Layering Approach*. Oxford: Oxford University Press.
- Borer, Hagit. 1994. The projection of arguments. I Benedicto, Elena & Jeffrey Runner (red.): *University of Massachusetts occasional papers in linguistics 17*. Amherst, MA: GLSA, University of Massachusetts, 19–47.
- Borer, Hagit. 2005. *Structuring sense, volume 2: The normal course of events*. Oxford: Oxford University Press.
- Bruening, Benjamin. 2012. *By* phrases in passives and nominals. *Syntax* 16, 1–41.
- Embick, David. 2010. *Localism versus globalism in morphology and phonology*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Embick, David. 2015. *The morpheme: A theoretical introduction*. Boston/Berlin: Walter de Gruyter.
- Embick, David og Alec Marantz. 2008. Architecture and blocking. *Linguistic Inquiry* 39, 1–53.
- Embick, David og Rolf Noyer. 2007. Distributed morphology and the syntax/morphology interface. I Ramchand, Gillian & Charles Reiss (red.): *The Oxford handbook of linguistic interfaces*. Oxford: Oxford University Press, 289–324.
- Hale, Kenneth & Samuel Jay Keyser. 1993. On argument structure and the lexical expression of syntactic relations. I Hale, Kenneth & Samuel Jay Keyser (red.): *The view from Building 20*. Cambridge, MA: MIT Press, 53–109.

- Halle, Morris & Alec Marantz. 1993. Distributed morphology and the pieces of inflection. I Hale, Kenneth & Samuel Jay Keyser (red.): *The view from Building 20*. Cambridge, MA: MIT Press, 111–176.
- Halle, Morris & Alec Marantz. 1994. Some key features of Distributed Morphology. I Carnie, Andrew & Heidi Harley (red.): *MITWPL 21: Papers on phonology and morphology*. Cambridge, MA: MITWPL, 275–288.
- Harley, Heidi. 1995. Subjects, events and licensing. Doktoravhandling, MIT.
- Harley, Heidi. 2009. The morphology of nominalizations and the syntax of vP. I Rathert, Monika & Anastasia Giannakidou (red.): *Quantification, definiteness, and nominalization*. Oxford: Oxford University Press, 320–342.
- Harley, Heidi. 2013. External arguments and the Mirror Principle: On the distinctness of Voice and v. *Lingua* 125, 34–57.
- Haspelmath, Martin. 1987. Transitivity alternations of the anticausative type. *Arbeitspapier 5* (Neue Folge). Köln: Universität zu Köln.
- Haspelmath, Martin. 1993. More on the typology of inchoative/causative verb alternations. I Comrie, Bernard & Maria Polinsky (red.): *Causatives and transitivity*. Amsterdam: John Benjamins, 87–120.
- Julien, Marit. 1996. *Syntactic word formation in Northern Sámi*. Oslo: Novus.
- Julien, Marit. 2002. *Syntactic heads and word formation: a study of verbal inflection*. New York: Oxford University Press.
- Julien, Marit. 2015. Theme vowels in North Sámi: Spanning and maximal expression. *Lingua* 164, 1–24.
- Kåven, Brita, Johan Jernsletten, Ingrid Nordal, John Henrik Eira & Aage Solbakk. 1995. *Sámi-dáru sátnegirji: samisk-norsk ordbok*. Kárášjohka: Davvi Girji.
- Levin, Beth & Malka Rappaport Hovav. 1995. *Unaccusativity: At the syntax – lexical semantics interface*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Marantz, Alec. 1997. No escape from syntax. *University of Pennsylvania Working Papers in Linguistics* 4:2, 201–225.
- Nickel, Klaus Peter. 1990. *Samisk grammatikk*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Nielsen, Konrad. 1979a [1926]. *Lærebok i lappisk (samisk), bind 1, Grammatikk: lydlære, formlære, orddannelseslære og syntaks samt tillegg*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Nielsen, Konrad. 1979b [1932–1962]. *Lappisk ordbok: grunnet på dialektene i Polmak, Karasjok og Kautokeino*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Outakoski, Hanna & Mikael Vinka. 2008. Exceptional causatives in North Sami. *Proceedings from the Annual Meeting of the Chicago Linguistic Society* 41, 401–414.

- Pylkkänen, Liina. 1999. Causation and External Arguments. *MIT Working Papers in Linguistics* 35, 161–183.
- Pylkkänen, Liina. 2002. Introducing Arguments. Doktoravhandling, MIT.
- Ramchand, Gillian Catriona. 2008. *Verb meaning and the lexicon: A first-phase syntax*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ruong, Israel. 1943. *Lappische Verbableitung dargestellt auf Grundlage des Pitelappischen*. Uppsala: Almqvist & Wiksell.
- Sammallahti, Pekka. 2002. *North Saami resource dictionary*. Oulu: Oulu universitet.
- Schäfer, Florian. 2009. The causative alternation. *Language and Linguistics Compass* 3:2, 641–681.
- Vinka, Mikael. 2002. Causativization in North Sámi. Doktoravhandling, McGill University.
- Ylikoski, Jussi. 2009. *Non-finites in North Saami*. Helsingfors: Suomalais-Ugrilainen Seura.

Summary

In North Sámi, verbs that form transitivity alternation pairs are always distinguished morphologically. The morphological relation between verbs that constitute a pair shows considerable variation, though. It also turns out that the morphological patterns that are found in North Sámi transitivity alternation pairs sometimes suggest a different structure than a syntactic analysis indicates. Pairs that appear to involve causativisation are of two different types syntactically, and the same holds of pairs that appear to involve anticausativisation. Conversely, in pairs where both verbs are marked to the same degree, a syntactic difference between the two verbs must be postulated.

North Sámi is however not exceptional from a typological point of view, since the verbs that take part in transitivity alternation are typically intransitive change of state-verbs and unaccusative motion verbs.

Marit Julien
Lunds Universitet
Box 201, 221 00, Lund
marit.julien@nordlund.lu.se